

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ

**Робоча програма
для студентів усіх спеціальностей
другого (магістерського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2017**

УДК 005.35(07)
ББК 65.290-21р
К 68

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту.
Протокол № 6 від 22.12.2016 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач О. Ю. Велика

Корпоративне управління : робоча програма для студентів
К 68 усіх спеціальностей другого (магістерського) рівня : [Електронне
видання] / уклад. О. Ю. Велика. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця,
2017. – 48 с.

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за темами.
Вміщено плани лекцій, практичних та семінарських занять, матеріали для за-
кріплення знань (зміст самостійної роботи, контрольні запитання), критерії
щодо оцінювання знань студентів, професійні компетентності, якими повинен
володіти студент після вивчення навчальної дисципліни.

Рекомендовано для студентів усіх спеціальностей.

УДК 005.35(07)
ББК 65.290-21р

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2017

Вступ

Корпорація є особливою формою організації підприємницької діяльності, в основі якої є поєднання капіталів в акціонерній формі. Формування ринкових механізмів управління економікою, процеси приватизації привели до появи у нашій країні великої кількості акціонерних товариств. При цьому відчувається нестача кваліфікованих кадрів, здатних керувати як самим акціонерним товариством, так і поведінкою його акціонерів та зацікавлених сторін. Багато сучасних корпоративних структур не використовують у своїй діяльності науково обґрунтованої стратегії розвитку, що лишає їх довгострокових перспектив.

Провідна роль корпоративної форми підприємництва в період індустріалізації суспільства обумовила досягнення корпораціями тих панівних позицій, які вони займають у сучасній ринковій економіці та суспільстві в цілому. Основні фінансові ресурси сконцентровані саме в корпоративному секторі. Вивчення основ та особливостей корпоративного управління дозволяє розуміти завдання усіх учасників цих відносин і будувати ефективні моделі управління цими відносинами. Навчальна дисципліна буде корисна майбутнім менеджерам, економістам, фінансистам.

Навчальна дисципліна "Корпоративне управління" є вибірковою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього ступеня "магістр" усіх спеціальностей для всіх форм навчання. Також навчальна дисципліна є базовою та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього ступеня "магістр" спеціальності 073 "Менеджмент" спеціалізації "Менеджмент організацій та адміністрування".

1. Опис навчальної дисципліни

Базова навчальна дисципліна

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань – 07 "Управління та адміністрування"	базова	базова
		Рік підготовки	
1		1	
Семестр			
Змістових модулів – 1	Спеціальність – 073 "Менеджмент"	2-й	2-й
		Лекції	
20 год		12 год	
Практичні, семінарські			
Загальна кількість годин – 150	Спеціалізація – "Менеджмент організацій та адміністрування"	20 год	12 год
		Самостійна робота	
106 год		124 год	
Вид контролю			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи студента – 11	Освітній ступінь – магістр	екзамен	залік
		4 год	2 год

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

- для денної форми навчання – 38 %;
- для заочної форми навчання – 19 %.

Вибіркова дисципліна ("Маг-майнор")

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань – будь яка	вибіркова	вибіркова
		Рік підготовки	
1		1	
Семестр			
Змістових модулів – 1	Спеціальність – будь яка	1-й	1-й
		Лекції	
20 год		12 год	
Практичні, семінарські			
Загальна кількість годин – 150	Освітній ступінь – магістр	20 год	12 год
		Самостійна робота	
108 год		124 год	
Вид контролю			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи студента – 11		залік	залік
		2 год	2 год

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 37 %;

для заочної форми навчання – 19 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання цієї навчальної дисципліни є ознайомлення студентів із теоретичними основами корпоративного управління, інституційними та інформаційними інструментами забезпечення функціонування системи корпоративного управління на вітчизняних підприємствах.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

застосування теоретичних аспектів корпоративного управління в практичній діяльності;

використання основних елементів та принципів корпоративного контролю, механізм його здійснення в діяльності підприємств;

застосування методів оцінювання економічної ефективності корпоративного управління;

формування системи органів корпоративного управління, принципів їх функціонування та форм підзвітності.

Об'єктом навчальної дисципліни є загальні закономірності, принципи формування, функціонування та розвитку системи корпоративного управління.

Предметом навчальної дисципліни є характеристики основних елементів організаційного та економічного механізмів управління корпораціями.

Вивчення цієї навчальної дисципліни студент розпочинає, прослухавши більшість навчальних дисциплін гуманітарного та професійного циклів. Теоретико-методологічною базою вивчення цієї дисципліни є такі навчальні дисципліни, як: "Менеджмент", "Фінанси, гроші та кредит", "Економіка підприємства", "Фінанси підприємств", "Адміністративний менеджмент", "Управління персоналом". Навчальна дисципліна "Корпоративне управління" є основою для вивчення таких дисциплін, як: "Менеджмент організацій", "Управління проектами", "Управління розвитком підприємства", "Управління змінами", "Управління потенціалом підприємства", а також виконання тренінгів, міждисциплінарних комплексних курсових робіт та магістерських дипломних робіт.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

теоретичні основи корпоративного управління;

сутність, принципи та основні завдання корпоративного управління;
особливості закордонних моделей корпоративного управління в су-

часних умовах;

роль корпоративного управління у процесі організації ефективної діяльності компанії та під час захисту прав її власників;

роль та місце акціонерів, наглядової ради та правління в управлінні акціонерною власністю;

основні елементи та принципи корпоративного контролю;

особливості та проблеми корпоративного управління в Україні та шляхи їх вирішення;

завдання корпоративного управління у державному секторі;

методи оцінювання економічної ефективності корпоративного управління;

вміти:

застосовувати принципи корпоративного управління в сучасних умовах;

встановлювати особливості моделей корпоративного управління в сучасних умовах, міжнародний та вітчизняний досвід становлення;

застосовувати принципи та механізм функціонування найвищого рівня управління акціонерним товариством (загальні збори акціонерів, наглядова рада та ревізійні органи);

встановлювати права та обов'язки акціонерів, здійснювати їх реалізацію, дотримання та захист;

обирати порядок виплати дивідендів та проводити ефективну дивідендну політику;

виявляти основні елементи та принципи корпоративного контролю, реалізовувати механізм його здійснення, а також основні процеси ринку корпоративного контролю (злиття та поглинання);

унікати та урегульовувати корпоративні конфлікти;

оцінювати економічну ефективність корпоративного менеджменту на акціонерних товариствах;

складати основні елементи та механізм формування корпоративної культури на сучасному акціонерному товаристві.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними компетентностями, що наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Професійні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

Код	Назва компетентності	Складові компетентності
КУ* 1	Використовувати знання світової історії розвитку корпоративних відносин та розвитку корпоративного сектору в Україні	Визначати принципи та цілі корпоративного управління
		Використовувати іноземний досвід корпоративного управління
КУ 2	Формувати склад ключових учасників корпоративних відносин	Встановлювати склад учасників корпоративних відносин
		Визначати особливості функціонування учасників корпоративних відносин
		Аналізувати зовнішнє середовище корпоративного підприємства
КУ 3	Здатність взаємоузгоджувати емісійну і дивідендну політики та реалізовувати їх в межах національного законодавства	Розробляти взаємоузгоджені емісійну та дивідендну політики
		Використовувати показники та структури фондового ринку під час вирішення завдань корпоративного управління
КУ 4	Розробляти заходи протидії ворожим поглинанням	Визначати ознаки поглинання підприємства на його ранніх стадіях
		Використовувати досвід інших корпорацій із захисту від ворожих поглинань
		Аналізувати доцільність об'єднання організацій
КУ 5	Здатність використання знань зі стратегічного управління корпораціями в сучасних умовах	Застосовувати параметри системи стратегічного управління
		Визначати цілі, місії корпорації
КУ 6	Здатність оцінювати ефективність корпоративного управління	Оцінювати ефективність корпоративного управління
		Максимізувати акціонерну вартість підприємства

* Корпоративне управління.

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України наведено в додатку А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Основи корпоративного управління

Тема 1. Теоретичні основи та історія виникнення корпоративного управління

1.1. Еволюція формування корпоративної форми організації бізнесу. Економічне та юридичне поняття корпорації. Критерії корпорації. Історія створення, розвитку та функціонування корпорацій у різних країнах. Державне регулювання діяльності корпорацій.

1.2. Корпоративні підприємства в Україні. Поняття корпорації та господарського товариства в українському законодавстві. Види господарських товариств в Україні. Різновиди організаційних об'єднань корпоративного типу в різних секторах економіки. Порядок створення корпоративних підприємств в Україні.

1.3. Сутність корпоративного управління та його роль у процесі господарювання. Визначення терміна "корпоративне управління". Основна мета корпоративного управління. Відмінності корпоративного управління від корпоративного менеджменту. Характеристика елементів корпоративного управління. Корпоративна культура та її роль у корпоративному управлінні.

1.4. Принципи корпоративного управління. Принципи корпоративного управління та вплив міжнародного співтовариства на їх узагальнення. Принципи корпоративного управління за класифікацією Організації економічного співробітництва та розвитку. Принципи корпоративного управління в Україні.

1.5. Моделі корпоративного управління. Основні моделі корпоративних відносин: аутсайдерська та інсайдерська. Особливості, переваги та недоліки моделей корпоративного управління. Світовий досвід та особливості управління корпораціями в Україні.

Тема 2. Учасники корпоративних відносин

2.1. Структура корпоративних органів управління. Ключові учасники корпоративних відносин: світовий досвід та вітчизняна практика. Підпорядкованість органів управління корпорації. Загальні збори акціонерів. Процес прийняття рішення загальними зборами акціонерів. Кумулятивне голосування. Наглядова рада та причини її створення. Повноваження наглядової ради. Виконавчий орган корпорації та його повноваження. Ревізійна комісія. Повноваження ревізійної комісії.

2.2. Зовнішнє середовище корпорації. Основні зовнішні елементи корпоративного управління. Роль і функції Комісії з цінних паперів та фондового ринку. Антимонопольне регулювання в корпоративному секторі. Податкова політика в корпоративному секторі України. Сутність та роль депозитарної системи в корпоративному регулюванні. Фінансові посередники в системі корпоративного управління. Управління рухом акцій на первинних і вторинних ринках. Зацікавлені особи (стейкхолдери) в системі корпоративного управління.

2.3. Управління державними корпоративними правами. Необхідність існування корпоративних прав у держави. Способи створення державних акціонерних товариств. Особливості управління об'єктами державної власності в Україні. Сутність та завдання Фонду державного майна України.

2.4. Корпоративні конфлікти. Причини та види корпоративних конфліктів. Конфлікт принципала-агента. Корпоративні конфлікти. Конфлікти інтересів "більшості" та "меншості". Способи вирішення корпоративних конфліктів. Особливості корпоративних конфліктів в Україні.

Тема 3. Особливості управління корпоративними фінансами (емісійна та дивідендна політика)

3.1. Завдання управління корпоративним капіталом. Сутність капіталу підприємства та джерела його формування. Сутність та відмінності основних видів цінних паперів. Чинники, що впливають на вартість акціонерного капіталу. Курсова вартість акцій.

3.2. Емісійна політика корпоративного підприємства. Способи та джерела збільшення статутного фонду. Планування емісії акцій. Використання структури й інфраструктури фондового ринку під час проведення підписки на акції. Вплив додаткової емісії акцій на їх курсову вартість та на корпоративне управління в корпорації загалом.

3.3. Дивідендна політика корпоративного підприємства. Сутність та види прибутку підприємства. Основні напрями використання чистого прибутку. Особливості управління прибутком корпорацій. Види дивідендної політики. Порядок формування і виплати фонду дивідендів. Вплив розміру дивідендів на курсову вартість акцій корпорації. Особливості сплати та оподаткування дивідендів в Україні.

Тема 4. Трансформації корпорацій

4.1. Злиття та поглинання. Сутність і цілі злиття та поглинання. Відмінності злиття від поглинання. Класифікація злиттів та поглинань. Основні мотиви злиття та поглинання.

4.2. Ворожі поглинання. Рейдерське захоплення. Види та схеми ворожих поглинань. Можливі варіанти ворожих поглинань. Способи захисту від ворожих поглинань.

4.3. Способи об'єднання організацій. Види об'єднань за типами інтеграції. Види об'єднань за ступенем самостійності підприємств. Основні способи об'єднання організацій: холдинг, фінансово-промислова група, концерн, трест, синдикат.

Тема 5. Стратегічне управління корпораціями

5.1. Особливості стратегічного управління корпораціями. Стратегічне управління як інструмент реалізації потенціалу корпоративного управління. Визначення параметрів системи стратегічного планування корпорації. Система погодження та затвердження стратегічних і поточних планових документів.

5.2. Цілі та місія корпорацій. Характеристика підходів та загальні закономірності встановлення корпоративних цілей. Особливості визначення корпоративної місії та забезпечення її взаємозв'язку з місіями корпоративних формувань.

5.3. Моніторинг як засіб діагностики. Сутність та критерії формування системи тактичного і стратегічного моніторингу. Зв'язок результатів моніторингу з цілями та стратегією корпорації.

Тема 6. Оцінювання ефективності корпоративного управління

6.1. Механізми оцінювання корпоративного менеджменту. Рейтингове оцінювання якості корпоративного менеджменту. Критерії фінансового оцінювання якості різних систем корпоративного управління:

показники зворотності банківських кредитів, акціонерна вартість і вартість "учасників". Максимізація акціонерної вартості як ідеологія корпоративного управління. Методичні підходи до визначення ефективності корпоративного менеджменту.

6.2. Підвищення ефективності управління корпораціями. Чинники підвищення ефективності корпоративного менеджменту. Показники та особливості оцінювання ефективності корпоративного менеджменту. Напрями підвищення ефективності управління корпораціями. Оцінювання ефективності механізмів корпоративного менеджменту. Організаційна ефективність: сутність, параметри та методи оцінювання. Ефективність інвестиційної та інноваційної діяльності. Ефективність корпоративного управління як досягнення балансу інтересів.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і з її структурою, змістом та обсягом, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання змістових модулів. Змістовий модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план дисципліни складається з одного змістового модуля (табл. 4.1, 4.2).

Таблиця 4.1

Структура залікового кредиту базової навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма навчання					заочна форма навчання				
	у тому числі					у тому числі				
	усього	лекційні	практичні	підсумковий контроль	самостійна робота	усього	лекційні	практичні	підсумковий контроль	самостійна робота
підготовка до занять					підготовка до занять					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Основи корпоративного управління										
<i>Тема 1. Теоретичні основи та історія виникнення корпоративного управління</i>	30	4	4	–	22	24	2	2	–	20
<i>Тема 2. Учасники корпоративних відносин</i>	34	6	6	–	22	24	2	2	–	20
<i>Тема 3. Особливості управління корпоративними фінансами (емісійна та дивідендна політика)</i>	15	2	2	–	11	24	2	2	–	20
<i>Тема 4. Трансформація корпорацій</i>	30	4	4	–	22	24	2	2	–	20
<i>Тема 5. Стратегічне управління корпораціями</i>	15	2	2	–	11	24	2	2	–	20
<i>Тема 6. Оцінювання ефективності корпоративного управління</i>	11	2	2	–	7	28	2	2	–	24
Усього за темами	135	20	20	–	95	148	12	12	–	124
<i>Підготовка до екзамену</i>	–	–	–	–	11	–	–	–	–	–
<i>Передекзаменаційна консультація</i>	–	–	–	2	–	–	–	–	–	–
<i>Екзамен</i>	–	–	–	2	–	–	–	–	–	–
<i>Залік</i>	–	–	–	–	–	–	–	–	2	–
Усього годин	150	20	20	4	106	150	12	12	2	124

Таблиця 4.2

Структура залікового кредиту вибіркової навчальної дисципліни ("Маг-майнора")

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма навчання					заочна форма навчання				
	у тому числі					у тому числі				
	усього	лекційні	практичні	підсумковий контроль	самостійна робота	усього	лекційні	практичні	підсумковий контроль	самостійна робота
підготовка до занять					підготовка до занять					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Основи корпоративного управління										
<i>Тема 1. Теоретичні основи та історія виникнення корпоративного управління</i>	30	4	4	–	22	24	2	2	–	20
<i>Тема 2. Учасники корпоративних відносин</i>	34	6	6	–	22	24	2	2	–	20
<i>Тема 3. Особливості управління корпоративними фінансами (емісійна та дивідендна політика)</i>	15	2	2	–	11	24	2	2	–	20
<i>Тема 4. Трансформація корпорацій</i>	30	4	4	–	22	24	2	2	–	20
<i>Тема 5. Стратегічне управління корпораціями</i>	26	2	2	–	22	24	2	2	–	20
<i>Тема 6. Оцінювання ефективності корпоративного управління</i>	13	2	2	–	9	28	2	2	–	24
Усього за темами	148	20	20	–	108	148	12	12	–	124
<i>Залік</i>	–	–	–	2	–	–	–	–	2	–
Усього годин	150	20	20	2	108	150	12	12	2	124

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 5.1), їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляються у відповідний журнал. Отримані студентом бали за окремі семінарські заняття враховуються в процесі накопичення підсумкових балів з цієї навчальної дисципліни.

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання	Кількість годин	Література
<i>Тема 1.</i> Теоретичні основи та історія виникнення корпоративного управління	Семінар на тему: "Особливості виникнення та розвитку корпоративних відносин в різних країнах та в Україні"	2	Основна: [1; 2; 5 – 7]. Додаткова: [13; 15; 31; 38; 42; 47]
<i>Тема 3.</i> Особливості управління корпоративними фінансами (емісійна і дивідендна політика)	Семінар на тему: "Дивідендна політика акціонерного товариства: особливості та пріоритети"	2	Основна: [4; 5]. Додаткова: [10; 16; 22; 27; 28; 31; 35 – 37; 45]
Усього годин		4	

6. Теми практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно містить проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 6.1).

Перелік тем практичних занять

Теми практичних занять	Кількість годин	Література
<i>Завдання 1.</i> Особливості виникнення та розвитку корпоративних відносин у різних країнах та в Україні	2	Основна: [1; 2; 6; 7]. Додаткова: [13; 15; 31; 38; 40; 42]
<i>Завдання 2.</i> Розв'язання завдань на прийняття рішень, розподіл прибутку та відповідальності у різних видах господарських товариств	2	Основна: [1; 2; 5; 6]. Додаткова: [17; 19; 20; 26; 27; 34; 43]
<i>Завдання 3.</i> Розрахунок основних показників доходності акцій	4	Основна: [2; 3; 7]. Додаткова: [11; 16; 21; 24; 39; 42]
<i>Завдання 4.</i> Ділова гра "Проведення чергових зборів акціонерів"	2	Основна: [5]. Додаткова: [20; 26; 30; 37; 51; 53]
<i>Завдання 5.</i> Дивідендна політика акціонерного товариства: особливості та пріоритети	2	Основна: [2; 5; 7]. Додаткова: [11; 16; 17; 22; 38; 43]
<i>Завдання 6.</i> Розрахунок вартості привілейованих акцій та акцій з постійним темпом зростання дивідендів	4	Основна: [2; 4; 5; 7]. Додаткова: [11; 16; 17; 22; 38; 43]
<i>Завдання 7.</i> Розрахунок вартості акцій із змінним темпом зростання дивідендів	2	Основна: [4; 5]. Додаткова: [11; 16; 17; 22; 38; 43]
Колоквіум за дисципліною	2	Основна: [1 – 7]. Додаткова: [8 – 54]
Разом годин	20	

6.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Тема 1. Теоретичні основи та історія виникнення корпоративного управління

Порівняйте порядок управління товариством з обмеженою відповідальністю та його основні відмінності від порядку управління акціонерним товариством.

Тема 3. Особливості управління корпоративними фінансами (емісійна та дивідендна політика)

Акціонерне товариство сплатило дивіденд у розмірі 2,2 грн на кожну звичайну акцію. Якою повинна бути вартість його акцій, якщо очікується темп зростання дивідендів на рівні 4 % на рік. Прийнятна доходність за аналогічними цінними паперами складає 7,3 % річних.

Тема 6. Оцінювання ефективності корпоративного управління

Початковий капітал, необхідний для створення акціонерного товариства, складає 1 000 000 грн у розрахунку на перші півроку. Засновники (чисельність яких становить 30 осіб) можуть внести не більш 500 000 грн. При цьому, засновники, що згодні внести 30 % від указаної суми, бажають мати гарантований дохід за своїми акціями. Частина засновників (які згодні внести 300 000 грн) наполягає, щоб номінал акцій становив не більше 100 грн, інші засновники погоджуються з номіналом до 10 000 грн. Засновник, який може внести 6 % статутного капіталу, пропонує встановити у статуті принцип переважного права акціонерів на придбання акцій наступних емісій.

Яке акціонерне товариство доцільно створювати за цих умов – закрите чи відкрите, приватне чи публічне? Які типи акцій слід випускати та чи можна в повному обсязі задовольнити побажання засновників щодо гарантованого доходу за акціями? Чи можна з метою задоволення побажань засновників випустити акції двох номіналів?

Встановити послідовність дій щодо створення акціонерного товариства із вказаним розміром статутного фонду та визначити конкретні характеристики його акцій.

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 73 % (110 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (150 годин). У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність

за якість власної професійної підготовки. СРС містить: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до практичних, семінарських; підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання індивідуальних завдань (вирішення розрахункових індивідуальних та комплексних завдань) за вивченою темою; написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю (колоквіуму); систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до колоквіуму.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, наведено в табл. 7.1.

Таблиця 7.1

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
<i>Тема 1.</i> Теоретичні основи та історія виникнення корпоративного управління	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми, виконання домашнього завдання	22	Презентація результатів, дискусія, усне опитування студентів	Основна: [1; 2; 5; 7]. Додаткова: [13; 15; 31; 38; 40; 42; 44; 46 – 48]
<i>Тема 2.</i> Учасники корпоративних відносин	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, виконання домашнього завдання. Підготовка до написання есе	22	Презентація результатів, захист есе з використанням мультимедіа	Основна: [2; 3; 7]. Додаткова: [9; 10; 14; 17; 19; 20; 24; 26; 31; 39; 54]

1	2	3	4	5
<i>Тема 3. Особливості управління корпоративними фінансами (емісійна та дивідендна політика)</i>	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, підготовка до семінарського заняття. Вирішення практичних завдань щодо визначення можливих корпоративних та фінансових наслідків додаткової емісії в акціонерному товаристві	11	Презентація результатів, усне опитування студентів, дискусія	Основна: [1; 4; 5]. Додаткова: [11; 16; 24; 35 – 37; 51]
<i>Тема 4. Трансформація корпорацій</i>	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, виконання домашнього завдання	22	Презентація результатів, усне опитування студентів	Основна: [2; 5; 7]. Додаткова: [12; 15; 18; 32; 49; 52; 53]
<i>Тема 5. Стратегічне управління корпораціями</i>	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, виконання домашнього завдання. Формування прикладу стратегічного управління на підприємстві	11	Презентація результатів, захист есе з використанням мультимедіа	Основна: [2; 3; 7]. Додаткова: [8; 9; 17; 23; 25; 29 – 31]
<i>Тема 6. Оцінювання ефективності корпоративного управління</i>	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, виконання домашнього завдання	7	Презентація результатів, колоквіум	Основна: [2; 3; 7]. Додаткова: [11; 17; 20; 21; 26]
<i>Підготовка до екзамену</i>	Повторення теоретичного матеріалу, виконання практичних завдань	11	Екзамен	Основна: [1 – 7]. Додаткова: [8 – 54]
Усього		106		

7.1. Перелік тем для написання есе

1. Еволюція корпорацій у Європі.
2. Еволюція корпорацій у США.
3. Еволюція корпорацій у дореволюційній Росії, СРСР та Україні.
4. Етапи розвитку корпоративного управління.
5. Еволюція теорій корпоративного управління.

6. Англо-американська модель корпоративного управління.
7. Західноєвропейська модель корпоративного управління.
8. Японська модель корпоративного управління.
9. Порівняльна характеристика видів господарських товариств.
10. Особливості корпоративного управління в Україні.
11. Порівняльний аналіз акцій та корпоративних облігацій.
12. Політика дивідендних виплат та її особливості в Україні.
13. Особливості корпоративного аудиту.
14. Стратегічне управління корпорацією.
15. Державне регулювання та управління діяльністю корпорацій.
16. Управління державними корпоративними правами.
17. Управління об'єктами державної власності в Україні.
18. Роль Фонду держмайна України у корпоративному управлінні.
19. Особливості корпоративних конфліктів в Україні.
20. Злиття та поглинання у системі корпоративного управління.
21. Технології ворожих поглинань.
22. Способи захисту від ворожих поглинань.
23. Особливості рейдерської діяльності в Україні.
24. Роль та місце наглядової ради в управлінні акціонерним товариством.
25. Конфлікт суспільства та корпорацій.
26. Соціальна відповідальність корпорацій.
27. Порядок створення та ліквідації акціонерного товариства.
28. Кодекс корпоративної поведінки.
29. Корпоративна культура: сутність та особливості у різних країнах світу.
30. Особливості корпоративної культури на прикладі конкретної корпорації.

Есе – це прозовий твір невеликого обсягу і вільної композиції, виражає індивідуальні враження та міркування з конкретного приводу чи питання і явно не претендує на визначальне або вичерпне трактування предмета. На відміну від реферату, який адресується будь-якому слухачеві, есе ближче до репліки, що адресується підготовленому слухачу, тобто людині, яка вже має уяву, про що йде мова. Власне, така "адресність" дозволяє автору есе зосередити увагу на розкритті нового змісту, а не нагромаджувати різними службовими деталями викладення матеріалу в письмовому форматі.

Поради щодо побудови есе:

1) есе варто розпочати зі вступу, в якому має бути висвітлено загальний підхід до теми, вступ повинен містити проблемне завдання і відповідь на поставлене питання. Автор есе не має права описувати все, що йому відомо в обсязі заданої теми, а лише те, що буде творчою відповіддю на поставлене питання у темі. Упродовж усього есе необхідно підкреслювати зв'язок поданих фактів з тезою;

2) основна частина есе вибудовується з метою переконання читача. Для цього автор есе має використати вагомні аргументи. Спочатку варто викласти головні ідеї та факти, які підтверджуватимуть приклади до цих ідей;

3) есе має містити озвучену кінцівку. При цьому зовсім не важливо, кінець є ствердженням будь-чого, запитанням чи остаточно не завершеними роздумами. Вдалим варіантом завершення есе вважається використання афоризмів і цитат.

7.2. Контрольні запитання для самодіагностики

1. Корпоративне управління: суть, функції, завдання та принципи.
2. Відмінності корпоративного управління та корпоративного менеджменту.
3. Корпоратизація української економіки та становлення сучасних форм господарювання.
4. Особливості акціонування та проблеми корпоративного будівництва в Україні.
5. Корпоративне законодавство в Україні.
6. Аутсайдерська модель корпоративного управління.
7. Інсайдерська модель корпоративного управління.
8. Сімейна модель корпоративного управління.
9. Причини існування та особливості корпоративного управління державною власністю.
10. Роль корпоративного управління у захисті прав акціонерів.
11. Основні функції та завдання загальних зборів акціонерів.
12. Сутність кумулятивного голосування.
13. Роль та функції наглядової ради у корпоративній структурі.
14. Закордонна та вітчизняна практика винагороди членів наглядової ради.

15. Сутність та функції ради директорів. Поняття "незалежний директор".
16. Роль корпоративного контролю в обліку та забезпеченні корпоративних інтересів. Форми корпоративного контролю.
17. Сутність та функції правління акціонерного товариства.
18. Закордонна та вітчизняна практика винагороди членів правління.
19. Проблеми взаємовідносин менеджерів і власників та шляхи їх подолання.
20. Особливості взаємодії корпорації із зовнішнім середовищем.
21. Необхідність створення позитивного іміджу корпорації. Взаємозв'язок іміджу корпорації з вартістю її капіталу.
22. Місце та роль стейкхолдерів у системі корпоративного управління.
23. Злиття та поглинання: сутність, типи і мотиви.
24. Вітчизняний і зарубіжний досвід злиття та поглинання підприємств.
25. Основні заходи щодо захисту від ворожих поглинань.
26. Особливості дивідендної політики зарубіжних та вітчизняних корпорацій.
27. Сутність цінних паперів корпорації та їх взаємозв'язок з корпоративним управлінням.
28. Чинники, що впливають на вартість акцій корпорації.
29. Вплив додаткової емісії акцій на корпоративне управління.
30. Способи оцінювання ефективності корпоративного управління.

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль, тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

- а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:
консультації: індивідуальні (запитання – відповідь), групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);
- б) за засвоєнням практичного матеріалу:
консультації індивідуальні та групові;

в) для комплексного оцінювання засвоєння програмного матеріалу: індивідуальне здавання виконаних робіт.

9. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, ознайомлювальні (початкові) ігри, метод проектної роботи, комп'ютерні симуляції, метод Дельфі, метод сценаріїв, банки візуального супроводу (табл. 9.1 і 9.2).

Таблиця 9.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
<i>Тема 1.</i> Теоретичні основи та історія виникнення корпоративного управління	Лекція проблемного характеру з питання "Передумови виникнення корпорацій", робота в малих групах, презентація результатів. Лекція проблемного характеру з питання "Особливості створення корпорацій в Україні", робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 2.</i> Учасники корпоративних відносин	Міні-лекція з питання "Фінансові посередники у корпоративному управлінні". Міні-лекція з питання "Суперечливості між органами корпоративного управління", робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 3.</i> Особливості управління корпоративними фінансами (емісійна та дивідендна політика)	Лекція проблемного характеру з питання "Дивідендна політика вітчизняних підприємств", робота в малих групах, презентація результатів
<i>Тема 4.</i> Трансформація корпорації	Лекція проблемного характеру з питання "Світовий досвід поглинань"
<i>Тема 5.</i> Стратегічне управління корпораціями	Лекція проблемного характеру з питання "Стратегічне управління корпорацією"
<i>Тема 6.</i> Оцінювання ефективності корпоративного управління	Мозкова атака з питання "Чинники, що впливають на вартість підприємства"

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набутті навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Вони проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх слухачів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформація надається по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовуються інші форми й методи навчання.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Таблиця 9.2

Використання методик активізації процесу навчання

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
<i>Тема 1.</i> Теоретичні основи та історія виникнення корпоративного управління	<i>Семінарське заняття.</i> Тема: "Основні етапи розвитку корпоративних відносин"	Семінари-дискусії, презентації
<i>Тема 3.</i> Особливості управління корпоративними фінансами (емісійна та дивідендна політика)	<i>Завдання.</i> Прийняття управлінських рішень щодо емісії акцій. <i>Семінарське заняття.</i> Тема: "Дивідендна політика акціонерного товариства: особливості та пріоритети"	Робота в малих групах, мозкові атаки. Семінари-дискусії, презентації
<i>Тема 4.</i> Трансформація корпорацій	<i>Завдання.</i> Розроблення ймовірних моделей поведінки корпорації під час ворожого поглинання	Робота в малих групах, мозкові атаки
<i>Тема 6.</i> Оцінювання ефективності корпоративного управління	<i>Завдання.</i> Основні показники діяльності підприємства	Робота в малих групах, мозкові атаки

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів.

Метод Дельфі використовується з метою досягнення консенсусу в експертних оцінках і передбачає надання можливості висловити свої думки групі експертів, що працюють індивідуально в різних місцях. Під час вибору управлінського рішення за цим методом академічну групу розділяють, наприклад, на п'ять малих груп. Чотири групи є робочими, вони розробляють і приймають управлінське рішення, а п'ята група є експертною. Аналіз та варіанти управлінських рішень робочих груп усереднюються цією групою. Експертна група може бути поділена за спеціалізаціями.

Комп'ютерна симуляція (гра) – це метод навчання, що спирається на використання спеціальних комп'ютерних програм, за допомогою яких можливе віртуальне моделювання бізнес-процесу. Студенти можуть змінювати параметри й дані, приймати рішення та аналізувати наслідки таких рішень. Метою використання цього методу є розвиток системного мислення студентів, їх здібностей до планування, формування вмінь розпізнавати й аналізувати проблеми, порівнювати й оцінювати альтернативи, приймати оптимальні рішення й діяти в умовах обмеженого часу.

Метод сценаріїв полягає в розробленні ймовірних моделей поведінки та розвитку конкретних явищ у перспективі.

Банки візуального супроводу сприяють активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни за допомогою наочності.

10. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи містять:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (для "Маг-майнору": максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів, для базової дисципліни: максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума – 35 балів).

Поточний контроль з цієї навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

- активна робота на лекційних заняттях;
- активна участь у виконанні практичних завдань;
- активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях;
- перевірка есе за заданою тематикою;
- проведення поточного тестування;

проведення письмової контрольної роботи;
експрес-опитування.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою під час розгляду виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. Під час оцінювання індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здавання виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Письмова контрольна робота у вигляді колоквиуму проводиться у кінці семестру та містить тестові запитання одиничного і множинного вибору щодо перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни та практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та оброблення, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання есе є:

здатність проводити критичне та незалежне оцінювання певних проблемних питань;

вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;

застосування аналітичних підходів;

якість і чіткість викладення міркувань;

логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;

самостійність виконання роботи;

грамотність подачі матеріалу;

використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ;

використання мультимедійного обладнання та наявність презентації основних результатів роботи;

оформлення роботи.

Студент, який із поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана факультету відповідно до встановленого терміну.

Приклад завдання для колоквиуму

I. Теоретична частина. Відповісти на тестові питання.

1. Статутний фонд підприємства містить:

а) борги споживачів;

б) основні засоби підприємства;

в) оборотні засоби підприємства;

г) доходи від діяльності комунального господарства.

...

6. Як визначається сума податку на прибуток:

а) за ставкою 21% від виторгу підприємства;

б) за ставкою 21% від оподаткованого прибутку підприємства;

в) за ставкою 18% від оподаткованого прибутку підприємства;

г) за ставкою 19% від доходу підприємства?

II. Практична частина. Вирішити завдання.

Завдання 1. За даними таблиці 10.1 визначити основні показники доходності акцій на початок і кінець аналізованого періоду та зробити висновки.

Таблиця 10.1

Вихідні данні до завдання 1

Показник	На початок періоду	На кінець періоду
Чистий прибуток, тис. грн	250	270
Дивіденди за привілейованими акціями, тис. грн	5	5
Дивіденд на одну звичайну акцію, грн	3,2	3,5
Кількість звичайних акцій, шт.	20 000	20 000
Ринкова вартість акцій, грн	15,2	16,0

Завдання 2. Корпорація переживає період швидкого зростання. Очікується зростання прибутку та дивідендів на рівні 20 % впродовж наступних двох років, 15 % у третьому та четвертому роках і далі з постійним темпом у 10 %. Останній дивіденд корпорації був 2,5 грн, а необхідна норма доходності акцій складає 14 %. Визначити вартість акції корпорації, за якою ви готові її придбати. Як вона зміниться, якщо ви плануєте продати акцію через 7 років за 60 грн?

Максимальна сума балів за колоквиум складає 30 балів, які розподіляються таким чином:

до 10 балів за теоретичне питання (по 1 балу за кожну правильну відповідь на тестове запитання);

до 10 балів за кожне із завдань. Рішення завдання оцінюється за такою шкалою:

10 балів – повне розв'язання завдання; обґрунтованість висновків; охайність оформлення;

7 – 9 балів – повне розв'язання завдання; недостатня обґрунтованість висновків; наявність виправлень у рішенні;

4 – 6 балів – не досить повне розв'язання завдання; відсутність обґрунтування висновків; наявність численних виправлень у рішенні;

1 – 3 бали – не повне розв'язання завдання; відсутність обґрунтування висновків; наявність численних виправлень у рішенні.

Зразок екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Освітній ступінь "магістр". Спеціальність: "Менеджмент"
Спеціалізація "Менеджмент організацій та адміністрування"
Семестр II. Навчальна дисципліна "Корпоративне управління"

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

Завдання 1 (стереотипне). Підприємство сплачує дивіденд у розмірі 5 грн на акцію. Якою має бути ціна акції, якщо мінімальний рівень прибутковості акції складає 16 %?

Завдання 2 (стереотипне). За даними табл. 10.2 визначити показники: прибуток на акцію та дивідендний вихід (коефіцієнт сплати дивідендів).

Таблиця 10.2

Вихідні дані для завдання 2

Показник	Значення
Чистий прибуток, тис. грн	720
Дивіденди за привілейованими акціями, тис. грн	8,2
Дивіденд на 1 звичайну акцію, грн	15,2
Кількість звичайних акцій, шт.	50 000
Ринкова вартість акцій, грн	45,6

Завдання 3 (діагностичне). Підприємство випустило в обіг 700 000 акцій номіналом 5 грош. од. кожна. Усі акції звичайні. Виручка від реалізації продукції за рік без ПДВ і акцизу склала (чиста виручка) 15 млн грош. од. Оподаткований прибуток підприємства за рік – 2 942 000 грош. од., загальна сума платежів з прибутку до бюджету – 500 тис. грош. од. Питома вага чистого прибутку, що спрямовується на сплату дивідендів, встановлена на рівні 45 %.

Необхідно розрахувати показники доходності акції. Що відбудеться, якщо підприємство вирішить спрямувати на сплату дивідендів 20 % прибутку?

Завдання 4 (діагностичне). Корпорація переживає період спаду. Очікується зростання прибутку та дивідендів на рівні 5 % впродовж наступних двох років, 7 % – у третьому році і далі падіння прибутку і дивіденду за постійного темпу – у 15 %. Останній дивіденд корпорації був 25 дол, а потрібна норма дохідності акцій складає 8 %. Визначити ціну акції корпорації.

Завдання 5 (евристичне). Інвестор порівнює акції компанії "Х" та "У", при чому використовує інформацію з відкритих джерел відносно емітента – з публікацій річних звітів акціонерного товариства у ЗМІ, Internet та фондовій біржі. У табл. 10.3 наведено вихідні дані.

Таблиця 10.3

Вихідні дані

Показник	АТ "Х"	АТ "У"
Кількість випущених в обіг акцій (од.)	2 450 000	222 800
Ринкова вартість 1 акції у період між об'явленням та виплатою дивідендів (грн)	100,0	170,0
Кількість акцій, які запропоновані до реалізації на біржі за рік (од.)	56 200	55 000
Кількість акцій, за якими відбулися угоди на біржі за рік (од.)	55 300	54 000
Сума активів (тис. грн)	106 150,5	190 451,9
Уставний фонд (тис. грн)	24 500,0	37 876,0
Зобов'язання (тис. грн)	39 800,4	42 439,8
Чистий прибуток (тис. грн), у т. ч.	16 950,0	20 199,8
Фонд дивідендів (тис. грн)	8 125,0	–

Необхідно визначити за акціями кожної з компаній: вартісні характеристики (номінальну, балансову та ринкову вартості без впливу очікуваної виплати дивідендів); надійність акцій; показники доходності акцій; коефіцієнт ліквідності акцій.

На основі порівняння вартісних характеристик та інвестиційних якостей кожної компанії слід обрати найбільш інвестиційно привабливу за кожною ознакою, а потім обґрунтувати вибір з позицій дрібного приватного та великого стратегічного інвесторів.

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Протокол № ____ від " ____ " _____ 20__ р.

Зав. кафедри _____ Екзаменатор _____
(підпис) (підпис)

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики. Алгоритм вирішення кожного завдання містить окремі етапи, які відрізняються за складністю, трудомісткістю та значенням для розв'язання завдання. Тому окремі завдання та етапи їх розв'язання оцінюються відокремлено один від одного таким чином.

Завдання 1 (5 балів):

1 бал – за правильний методичний підхід, знання формули для розрахунку;

1 бал – за правильний арифметичний розрахунок показника;

1,5 бала – за оформлення рішення завдання: розв'язання, одиниці вимірювання, відповідь;

1,5 бала – за наявність обґрунтованих висновків про динаміку показників.

Завдання 2 (5 балів):

1 бал – за правильний методичний підхід, знання формули для розрахунку;

1 бал – за правильний арифметичний розрахунок показника;

1,5 бала – за оформлення рішення завдання: розв'язання, одиниці вимірювання, відповідь;

1,5 бала – за наявність обґрунтованих висновків про динаміку показників.

Завдання 3 (8 балів):

1 бал – за володіння теоретичними знаннями та їх застосування для вирішення поставленої проблеми;

2 бали – за правильний арифметичний розрахунок показника;

1 бал – за послідовність та аргументованість викладення матеріалу;

2 бали – за оригінальність підходу до виконання та подання розрахунків;

2 бали – за наявність обґрунтованих висновків щодо вирішення поставленого завдання.

Завдання 4 (8 балів):

1 бал – за володіння теоретичними знаннями та їх застосування для вирішення поставленої проблеми;

2 бали – за правильний арифметичний розрахунок показника;

1 бал – за послідовність та аргументованість викладення матеріалу;

2 бали – за оригінальність підходу до виконання та подання розрахунків;

2 бали – за наявність обґрунтованих висновків щодо вирішення поставленого завдання.

Завдання 5 (14 балів):

4 бали – за володіння теоретичними знаннями та їх застосування для вирішення поставленої проблеми;

2 бали – за послідовність та аргументованість викладення матеріалу;

2 бали – за застосування творчого підходу до вирішення поставленої проблеми;

3 бали – за оригінальність підходу до виконання та подання розрахунків;

3 бали – за наявність обґрунтованих висновків щодо вирішення поставленої проблеми.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

11.1. Дисципліна є базовою

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання за умови, що дисципліна є базовою, наведена в табл. 11.1.

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей (базова дисципліна)

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години		Форми навчання		Рівень сформованості компетентностей	
		3	4			Форми контролю	Максимальний бал
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Основи корпоративного управління							
Використовувати знання світової історії розвитку корпоративних відносин та розвитку корпоративного сектору в Україні	1	Ауд	2	Лекція	Тема 1. Теоретичні основи та історія виникнення корпоративного управління	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Обговорення передумов виникнення підприємств із корпоративним устроєм	Активна участь у виконанні практичних завдань	1,5
		СРС	11	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до семінару	Контроль самостійної роботи не передбачено	–
	2	Ауд	2	Лекція	Тема 1. Теоретичні основи та історія виникнення корпоративного управління	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Обговорення основних етапів виникнення та розвитку корпоративних відносин, їх моделей та принципів. Семінар на тему: "Особливості виникнення та розвитку корпоративних відносин в різних країнах та в Україні"	Активна участь у виконанні практичних завдань	1,5
		СРС	11	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашніх завдань	Контроль самостійної роботи не передбачено	–
Формувати склад ключових учасників корпоративних відносин	3	Ауд	2	Лекція	Тема 2. Учасники корпоративних відносин	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Розгляд особливостей об'єднань осіб та об'єднань капіталів. Визначення їх переваг та недоліків	Активна участь у виконанні практичних завдань	1,5
		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашніх завдань	Контроль самостійної роботи не передбачено	–
	4	Ауд	2	Лекція	Тема 2. Учасники корпоративних відносин	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Розрахунок основних показників доходності акцій	Активна участь у виконанні практичних завдань	1,5
		СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашніх завдань	Перевірка домашнього завдання	5

Продовження табл. 11.1

1	2	3	4	5	6	7	8
	5	Ауд	2	Лекція	Тема 2. Учасники корпоративних відносин	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Розрахунок основних показників доходності акцій	Активна участь у виконанні практичних завдань	1,5
		СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Контроль самостійної роботи не передбачено	-
Здатність взаємоузгоджувати емісійну та дивідендну політику та реалізовувати їх в межах національного законодавства	6	Ауд	2	Лекція	Тема 3. Особливості управління корпоративними фінансами (емісійна та дивідендна політика)	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Ділова гра "Скликання позачергових зборів акціонерів". Семінар на тему "Дивідендна політика акціонерного товариства: особливості та пріоритети"	Активна участь у виконанні практичних завдань. Ділова гра	1,5 5
		СРС	11	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка та написання есе	Контроль самостійної роботи не передбачено	-
Розробляти заходи протидії ворожим поглинанням	7	Ауд	2	Лекція	Тема 4. Трансформація корпорацій	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Розрахунок вартості акцій з постійним дивідендом	Активна участь у виконанні практичних завдань	1,5
		СРС	11	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашнього завдання	Контроль самостійної роботи не передбачено	-
	8	Ауд	2	Лекція	Тема 4. Трансформація корпорацій	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Розрахунок вартості акцій з постійним зростанням дивідендних виплат	Активна участь у виконанні практичних завдань	1,5
		СРС	11	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашнього завдання	Перевірка домашніх завдань	5
Здатність використати знання зі стратегічного управління корпораціями в сучасних умовах	9	Ауд	2	Лекція	Тема 5. Стратегічне управління корпораціями	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Розрахунок вартості акції	Активна участь у виконанні практичних завдань	1,5
		СРС	11	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Контроль самостійної роботи не передбачено	-
Здатність оцінювати ефективність корпоративного управління	10	Ауд	2	Лекція	Тема 6. Оцінювання ефективності корпоративного управління	Робота на лекції	1
			2	Практичне заняття	Захист есе	Активна участь у виконанні практичних завдань	1,5
		СРС	7	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Захист есе	20
Усього			135	Усього за темами			60

Закінчення табл. 11.1

1	2	3	4	5	6	7	8
		СРС СРС СРС	11	Підготовка до екзамену		–	–
	2		Передекзаменаційна консультація		–	–	
	2		Екзамен		–	40	
Усього годин		150		Загальна максимальна кількість балів з дисципліни			100

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 11.2.

Таблиця 11.2

Розподіл балів за темами (базова дисципліна)

Змістовий модуль 1						Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	100
5,0	12,5	7,5	10,0	2,5	2,5	
Есе						
20						
Екзамен						
40						

Примітка. T1, T2, ... T6 – теми змістового модулю.

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 11.3.

Таблиця 11.3

Розподіл балів за тижнями (базова дисципліна)

Теми змістового модуля		Лекційні заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Перевірка домашніх завдань	Перевірка есе	Ділова гра	Письмова контрольна робота	Усього
Тема 1	1 тиждень	1	1,5	–	–	–	–	–	2,5
	2 тиждень	1	1,5	–	–	–	–	–	2,5
Тема 2	3 тиждень	1	1,5	–	–	–	–	–	2,5
	4 тиждень	1	1,5	–	5	–	–	–	7,5
	5 тиждень	1	1,5	–	–	–	–	–	2,5
Тема 3	6 тиждень	1	1,5	–	–	–	5	–	7,5
Тема 4	7 тиждень	1	1,5	–	–	–	–	–	2,5
	8 тиждень	1	1,5	–	5	–	–	–	7,5
Тема 5	9 тиждень	1	1,5	–	–	–	–	–	2,5
Тема 6	10 тиждень	1	1,5	–	–	20	–	–	22,5
Екзамен		–	–	–	–	–	–	–	40
Усього		10	15	–	10	20	5	–	100

11.2. Дисципліна є вибірковою ("Маг-майно")

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання за умови, що дисципліна є вибірковою, наведена в табл. 11.4.

Таблиця 11.4

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей (для "Маг-майно")

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години		Форми навчання		Рівень сформованості компетентностей	
						Форми контролю	Максимальний бал
1	2	3	4	5	6	7	8
Використовувати знання світової історії розвитку корпоративних відносин та розвитку корпоративного сектору в Україні	5	Ауд	2	Лекція	Тема 1. Теоретичні основи та історія виникнення корпоративного управління	Робота на лекції	1,5
			2	Практичне заняття	Обговорення передумов виникнення підприємств із корпоративним устроєм	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		СРС	11	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до семінару	Контроль самостійної роботи не передбачено	–
	6	Ауд	2	Лекція	Тема 1. Теоретичні основи та історія виникнення корпоративного управління	Робота на лекції	1,5
			2	Практичне заняття	Обговорення основних етапів виникнення та розвитку корпоративних відносин, їх моделей та принципів. Семінар на тему: "Особливості виникнення та розвитку корпоративних відносин в різних країнах та в Україні"	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		СРС	11	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашніх завдань	Контроль самостійної роботи не передбачено	–
Формувати склад ключових учасників корпоративних відносин	7	Ауд	2	Лекція	Тема 2. Учасники корпоративних відносин	Робота на лекції	1,5
			2	Практичне заняття	Розгляд особливостей об'єднань осіб та об'єднань капіталів. Визначення їх переваг та недоліків	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		СРС	6	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашніх завдань	Контроль самостійної роботи не передбачено	–
	8	Ауд	2	Лекція	Тема 2. Учасники корпоративних відносин	Робота на лекції	1,5
2			Практичне заняття	Розрахунок основних показників доходності акцій	Активна участь у виконанні практичних завдань	2	

Закінчення табл. 11.4

1	2	3	4	5	6	7	8
	9	CPC	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашніх завдань	Перевірка домашнього задання	5
		Ауд	2	Лекція	Тема 2. Учасники корпоративних відносин	Робота на лекції	1,5
			2	Практичне заняття	Розрахунок основних показників доходності акцій	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
CPC	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Контроль самостійної роботи не передбачено	–		
Здатність взаємоузгоджувати емісійну та дивідендну політику та реалізувати їх в межах національного законодавства	10	Ауд	2	Лекція	Тема 3. Особливості управління корпоративними фінансами (емісійна та дивідендна політика)	Робота на лекції	1,5
			2	Практичне заняття	Ділова гра "Скликання позачергових зборів акціонерів". Семинар на тему "Дивідендна політика акціонерного товариства: особливості та пріоритети"	Активна участь у виконанні практичних завдань. Ділова гра	2 5
		CPC	11	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка та написання есе	Контроль самостійної роботи не передбачено	–
Розробляти заходи протидії ворожим поглинанням	11	Ауд	2	Лекція	Тема 4. Трансформація корпорацій	Робота на лекції	1,5
			2	Практичне заняття	Розрахунок вартості акцій з постійним дивідендом	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		CPC	11	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашнього завдання	Контроль самостійної роботи не передбачено	–
	12	Ауд	2	Лекція	Тема 4. Трансформація корпорацій	Робота на лекції	1,5
			2	Практичне заняття	Розрахунок вартості акцій з постійним зростанням дивідендних виплат	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		CPC	11	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання домашнього завдання	Перевірка домашніх завдань	5
Здатність використання знань зі стратегічного управління корпораціями в сучасних умовах	13	Ауд	2	Лекція	Тема 5. Стратегічне управління корпораціями	Робота на лекції	1,5
			2	Практичне заняття	Розрахунок вартості акції	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		CPC	22	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Підготовка до контрольної роботи	Контроль самостійної роботи не передбачено	–
Здатність оцінювати ефективність корпоративного управління	14	Ауд	2	Лекція	Тема 6. Оцінювання ефективності корпоративного управління	Робота на лекції	1,5
			2	Практичне заняття	Захист есе. Письмова контрольна робота	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		CPC	9	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Контрольна робота. Захист есе	30 20
		CPC	2	Залік	–	–	–
Усього годин		150	Загальна максимальна кількість балів по дисципліні				100

Розподіл балів у межах тем змістових модулів для дисципліни наведено в табл. 11.5.

Таблиця 11.5

Розподіл балів за темами (для "Маг-майнора")

Змістовий модуль 1						Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	100
7,0	15,5	8,5	12,0	3,5	3,5	
Есе						
20						
Колоквіум						
30						

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 11.6.

Таблиця 11.6

Розподіл балів за тижнями (для "Маг-майнора")

Теми змістового модуля		Лекційні заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Перевірка домашніх завдань	Перевірка есе	Ділова гра	Письмова контрольна робота	Усього
Тема 1	5 тиждень	1,5	2	-	-	-	-	-	3,5
	6 тиждень	1,5	2	-	-	-	-	-	3,5
Тема 2	7 тиждень	1,5	2	-	-	-	-	-	3,5
	8 тиждень	1,5	2	-	5	-	-	-	8,5
	9 тиждень	1,5	2	-	-	-	-	-	3,5
Тема 3	10 тиждень	1,5	2	-	-	-	5	-	8,5
Тема 4	11 тиждень	1,5	2	-	-	-	-	-	3,5
	12 тиждень	1,5	2	-	5	-	-	-	8,5
Тема 5	13 тиждень	1,5	2	-	-	-	-	-	3,5
Тема 6	14 тиждень	1,5	2	-	-	20	-	30	53,5
Усього		15	20	-	10	20	5	30	100

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" (табл. 11.7).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Господарський Кодекс України // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – С. 303.
2. Задихайло Д. В. Корпоративне управління : навч. посіб. / Д. В. Задихайло, О. Р. Кібенко, Г. В. Назарова. – Харків : Еспада, 2003. – 668 с.
3. Козаченко А. В. Корпоративное управление : учебник для вузов / А. В. Козаченко, А. Е. Воронкова. – Киев : "Либра", 2004. – 368 с.
4. Положення про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку : Затверджено Указом Президента України від 21.11.2011 р. № 1063/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 94. – ст. 3415.
5. Про акціонерні товариства : Закон України № 514-17 від 17.09.2008 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 81. – С. 7.
6. Про господарські товариства : Закон України № 1576-12 від 19.09.1991 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 49, ст. 682.
7. Ястремська О. М. Корпоративне управління : конспект лекцій / О. М. Ястремська, Д. О. Ріпка. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2011. – 156 с.

12.2. Додаткова

8. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия / И. Ансофф ; пер. с англ. С. Жильцова ; под ред. Ю. Н. Каптуревского. – Санкт-Петербург : Изд. "Питер", 1999. – 414 с.
9. Антонов В. Г. Корпоративное управление : учеб. пособ. / В. Г. Антонов ; под ред. В. Г. Антонова, В. В. Крылова, А. Ю. Кузьмичева и др. – Москва : ИД "Форум" : ИНФРА-М, 2006. – 326 с.
10. Батаева Б.С. Корпоративное управление: направления совершенствования / Б. С. Батаева. – Москва : ИПР СПО Минобразования России, 2002. – 128 с.
11. Беляева И. Ю. Инвестиционная привлекательность в системе корпоративного управления / И. Ю. Беляева, М. М. Пухова, Г. Б. Бесчастный. – Москва: Финакадемия, 2008. – 224 с.
12. Беляева И. Ю. Финансово-промышленные группы в современной экономике : учеб. пособ. / И. Ю. Беляева, М. А. Эскиндаров. – Москва : [б. и.], 2004. – 242 с.
13. Венгер Л. А. Еволюція формальних систем корпоративного управління: світовий досвід та управлінська практика / Л. А. Венгер // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 1. – С. 26–33.

14. Гололобов Д. В. Акционерное общество против акционера: противодействие корпоративному шантажу / Д. В. Гололобов. – Москва : ЗАО Юстицинформ, 2004. – 228 с.
15. Горлач Н. Ю. Корпоративне управління акціонерними товариствами в післяприватизаційний період : автореф. дис. канд. екон. наук : спец. 08.06.01 "Економіка, організація і управління підприємствами" / Н. Ю. Горлач. – Львів : [б. в.], 2003. – 21 с.
16. Грідчіна М. В. Корпоративні фінанси (зарубіжний досвід і вітчизняна практика) : навч. посіб. / М. В. Грідчіна – 2-ге вид. – Київ : МАУП, 2002. – 232 с.
17. Довгань Л. Є. Корпоративне управління : навч. посіб. / Л. Є. Довгань, В. В. Пастухова, Л. М. Савчук. – Київ : Кондор, 2007. – 174 с.
18. Дружинин Н. Л. Влияние институциональной среды на организацию корпоративного управления (на примере Японии) / Н. Л. Дружинин // Вестник СПбГУ. – 2006. – № 2. – С. 121–132.
19. Євтушевський В. А. Корпоративне управління : підручник. – Київ : Знання, 2006. – 406 с.
20. Євтушевський В. А. Основи корпоративного управління : навч. посіб. / В. А.Євтушевський. – Київ : Знання-Прес, 2002. – 317с.
21. Ігнат'єва І. А. Корпоративне управління : підручник / І. А. Ігнат'єва, О. І. Гарафонова. – Київ : Центр учбової літератури, 2013. – 600 с.
22. Ковалев В. В. Дивиденды и прибыль: логика взаимодействия / В. В. Ковалев // Вестник СПбГУ. – 2006. – № 1. – С. 110–124.
23. Кодекс корпоративного поведіння. Корпоративное поведение в России / под общ. ред. И. В. Костикова – Москва : Экономика, 2003. – 78 с.
24. Козаченко А. В. Корпоративное управление : учебник для высших учебных заведений / А. В. Козаченко, А. Э. Воронкова – Київ : Либра, 2004. – 367 с. – Библиогр.: С. 325–328.
25. Корпоративная социальная ответственность: управленческий аспект : монография / под общ. ред. д. э. н., проф. И. Ю. Беляевой, д. э. н., проф. М. А. Эскиндарова. – Москва : КНОРУС, 2008. – 460 с.
26. Корпоративне управління : навч. посіб. / Т. Л. Мостенська, В. О. Новак, М. Г. Луцький та ін. – Київ : Каравела, 2008. – 384 с.
27. Корпоративный менеджмент: справочник для профессионалов / И. И. Мазур, В. Д. Шапиро, Н. Г. Ольдерогге и др. ; под общ. ред. И. И. Мазура. – Москва : Высшая школа, 2003. – 1077 с.
28. Корпоративное управление / пер. с англ. – Москва : Альпина Бизнес Букс, 2007. – 782 с.

29. Кудинова М. М. К вопросу об усовершенствовании национальной модели корпоративного управления / М. М. Кудинова // Бизнес-Информ. – 2008. – № 8. – С. 112–116.
30. Мальська М. П. Корпоративне управління: теорія та практика: підручник / М. П. Мальська, Н. Л. Мандюк, Ю. С. Занько. – Київ : Центр учбової літератури, 2012. – 360 с.
31. Менеджмент корпорации и корпоративное управление / А. Н. Асаул, В. И. Павлов, Ф. И. Бескиеръ та ін. – Санкт-Петербург : Гуманистика, 2006. – 328 с.
32. Молотников А. Е. Слияния и поглощения. Российский опыт / А. Е. Молотников. – 2-е изд., перераб. и доп. – Москва : Вершина, 2007. – 428 с.
33. Порохня В. М. Стратегічне управління : навч. посіб. / В. М. Порохня, Т. О. Безземельна, Т. А. Кравченко – Київ : Центр учбової літератури, 2012. – 224 с.
34. Про власність : Закон України № 697-XII від 07.02.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 20. – Ст. 249.
35. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні : Закон України № 3541-IV від 15.03.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 42. – Ст. 466.
36. Про затвердження Положення про вимоги до сертифікатів цінних паперів документарної форми існування : Затверджене рішенням ДКЦПФР від 31.07.1998 р. № 95 (в редакції рішення НКЦПФР від 12.01.2012 р.) // Офіційний вісник України. – 2012. – № 11. – Ст. 427.
37. Про затвердження Порядку збільшення (зменшення) статутного капіталу публічного або приватного акціонерного товариства : Затверджене рішенням ДКЦПФР від 30.08.2011 р. № 1181 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 94. – Ст. 3442.
38. Теория и практика корпоративного управления : Электронный учебник / М. А. Эскиндаров, И. Ю. Беляева, Ю. М. Цыгалов, А. Ю. Жданов, М. М. Пухова ; под ред. И. Ю. Беляевой, М. А. Эскиндарова. – Москва : КноРус, 2009. – 446 с. – 1 CD-ROM.
39. Тепман Л. А. Корпоративное управление : учеб. пособ. / Л. А. Тепман. – Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2009. – 458с.
40. Формування та розвиток моделі корпоративного управління в трансформаційній економіці / П. В. Круш, О. П. Кавтиш, А. В. Гречко, Ю. С. Чихачьова. – Київ : Центр учбової літератури, 2007. – 264 с.

41. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.

42. Шеин В. И. Корпоративный менеджмент: опыт России и США / В. И. Шеин, А. В. Жуплев, А. А. Володин ; рук. авт. кол. В. И. Шеин. – Москва : ОАО "Типография", "Новости", 2000. – 128 с.

43. Штерн Г. Ю. Корпоративне управління : навч. посіб. для студентів спеціальності 8.050201 "Менеджмент організацій" / Г. Ю. Штерн. – Харків : ХНАМГ, 2009. – 278 с.

12.3. Інформаційні ресурси

44. Основоположні принципи корпоративного управління євроакціонерів 2000 // Європейська група акціонерів – 2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.euroshareholders.org>.

45. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minrd.gov.ua/nk>.

46. Принципи корпоративного управління ОЕСР – 1996 р. // Організація економічного співробітництва та розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oecd.org>.

47. Принципи корпоративного управління, що стосуються ради директорів – 2000 р. // Асоціація співдружності з питань корпоративного управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.combinet.net>.

48. Принципи та рекомендації щодо корпоративного управління // Європейська асоціація торгівців цінними паперами – 2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.easd.com>.

49. Простаков Г. Рейдерство [Электронный ресурс] / Г. Простаков // Эксперт Украина. – 2007. – № 8 (59). – Режим доступа : <http://expert.ua/articles/7/0/1608>.

50. Раціональні ділові норми і корпоративна практика. Деякі принципи – 1997 р. // Європейський банк реконструкції та розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ebrd.com>.

51. Сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua>.

52. Статистика України : науковий журнал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

53. Статистична звітність емітентів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.smida.gov.ua/db/emitent.

54. Фонд державного майна України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.spfu.gov.ua>.

Додатки

Додаток А
Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Корпоративне управління" за Національною рамкою кваліфікацій України

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Теоретичні основи та історія виникнення корпоративного управління					
Здатність використовувати знання світової історії розвитку корпоративних відносин, розвитку корпоративного сектору в Україні та впливу на формування сучасного національного корпоративного законодавства	Сутність поняття корпоративне управління та корпоративні відносини. Основні етапи виникнення корпоративного управління	Світової історії розвитку корпоративних відносин, історії розвитку корпоративного сектору в Україні та їх впливу на формування сучасного національного корпоративного законодавства. Знання характеристик основних світових моделей корпоративного управління, критичне осмислення їх ефективності у вітчизняних умовах	Визначати завдання, функції та повноваження органів управління корпоративного підприємства, узгоджуючи їх з метою корпоративного управління; розробляти (вдосконалювати) проекти статутів та внутрішніх положень корпоративних підприємств з урахуванням національного корпоративного законодавства; використовувати іноземний досвід корпоративного управління	Зрозуміле донесення власних пропозицій, а також знань та пояснень, що їх обґрунтують, до учасників корпоративного управління	Прийняття рішень зі складних питань із застосуванням нових підходів корпоративного управління

1	2	3	4	5	6
Тема 2. Учасники корпоративних відносин					
Здатність формувати склад ключових учасників корпоративних відносин	Структури учасників корпоративного управління та основні їхні функції. Перелік основних суб'єктів зовнішньої сфери корпоративного управління	Основи антимонопольної та податкової політики, депозитарної системи, руху акцій та фінансових посередників у корпоративному регулюванні; функцій, порядку формування, роботи та відповідальності органів корпоративного управління	Аналізувати зовнішнє середовище корпоративного підприємства; здійснювати обґрунтування та реалізацію функцій, порядку формування, роботи та відповідальності органів корпоративного управління	Презентувати результати аналізу зовнішнього середовища корпоративного управління. Спільна діяльність з керування функціонуванням органів корпоративного управління	Прийняття рішення на основі аналізу зовнішнього середовища корпоративного управління. Приймати ефективні управлінські рішення щодо складу та функцій органів корпоративного управління
Тема 3. Особливості управління корпоративними фінансами (емісійна та дивідендна політика)					
Здатність взаємоузгоджувати емісійну та дивідендну політики та реалізовувати їх в межах національного законодавства	Основні характеристики емісійної та дивідендної політики	Методології розроблення та реалізації емісійної та дивідендної політики в акціонерних товариствах; особливостей функціонування сучасного фондового ринку та критичне осмислення його проблематики з метою визначення можливостей та загроз, що виникають на цьому ринку для корпоративного підприємства	Розробляти взаємоузгоджені емісійну та дивідендну політики; використовувати показники та структури фондового ринку під час вирішення завдань корпоративного управління	Зрозуміле донесення власних пропозицій, а також знань та пояснень, що їх обґрунтують, до учасників корпоративного управління	Прийняття рішень з питань емісійної та дивідендної політик із застосуванням нових підходів

Закінчення додатка А
Закінчення табл. А.1

46

1	2	3	4	5	6
Тема 4. Трансформація корпорацій					
Розробляти заходи протидії ворожим поглинанням	Види підприємств, структура управління акціонерним товариством, цінні папери	Відмінності злиття від поглинання, типи та методи поглинань, мотиви злиття та поглинання, шляхи захисту від ворожого поглинання, типи об'єднань підприємств	Застосовувати заходи протидії поглинанням, у тому числі ворожим	Зрозуміле донесення власних пропозицій, а також знань та пояснень, що їх обґрунтують, до учасників корпоративного управління	Приймати рішення щодо необхідності поглинання або заходів проти нього
Тема 5. Стратегічне управління корпораціями					
Здатність використання знань зі стратегічного управління корпораціями в сучасних умовах	Поняття стратегічного управління, моніторингу, цілі та місії корпорації	Методи стратегічного управління, фінансового і антикризового менеджменту та критичне осмислення їх місця та ролі під час вирішення завдань корпоративного управління	Застосовувати параметри системи стратегічного управління, визначати цілі, місії корпорації	Презентувати результати визначення мети та цілей корпоративного управління, стратегічного та тактичного моніторингу	Приймати рішення в умовах стратегічного управління та відповідати за точність та коректність результатів
Тема 6. Оцінювання ефективності корпоративного управління					
Здатність оцінювати ефективність корпоративного управління	Показники та особливості оцінювання ефективності корпоративного менеджменту	Критерії фінансового оцінювання, показники, особливості, напрями підвищення ефективності, методичні підходи до визначення ефективності корпоративного менеджменту	Максимізації акціонерної вартості, оцінювати ефективність корпоративного управління	Презентувати результати оцінювання ефективності корпоративного управління	Приймати ефективні управлінські рішення щодо напрямів підвищення ефективності управління корпораціями

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	5
3. Програма навчальної дисципліни	8
4. Структура навчальної дисципліни.....	11
5. Теми та плани семінарських занять.....	13
6. Теми практичних занять	14
6.1. Приклади типових практичних завдань за темами	15
7. Самостійна робота.....	16
7.1. Перелік тем для написання есе	18
7.2. Контрольні запитання для самодіагностики	20
8. Індивідуально-консультативна робота	21
9. Методи навчання	22
10. Методи контролю	25
11. Розподіл балів, які отримують студенти	32
12. Рекомендована література.....	40
12.1. Основна.....	40
12.2. Додаткова.....	40
12.3. Інформаційні ресурси	43
Додатки.....	44

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ

**Робоча програма
для студентів усіх спеціальностей
другого (магістерського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Велика** Олена Юріївна

Відповідальний за видання *В. О. Коюда*

Редактор *В. Ю. Степаненко*

Коректор *Т. А. Маркова*

План 2017 р. Поз. № 62 ЕВ. Обсяг 48 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*